

Η ινδική εμπειρία

■ Της **ANNAΣ ΣΟΛΩΜΟΥ***

ΙΝΔΙΑ, Η ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ. Αυτές είναι οι λέξεις, με τις οποίες μπορείς να χαρακτηρίσεις τα λίγα που είδαμε. Το παρελθόν εξακολουθεί να ζει δίπλα στο παρόν. Ορθώνεται θριαμβευτικά στους скаλιστούς πύργους των ναών, δίπλα στις ακροπόλεις, στους μιναρέδες... Επίσης αυτό που σου κάνει εντύπωση, είναι η φιλοξενία και μάλιστα σε μας τους Έλληνες, που μας θεωρούν απόγονους του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Αλλά τι να προλάβεις να δεις μέσα σε λίγες μέρες; Να παρακολουθήσεις το Συνέδριο; Να επισκεφτείς τις Βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου στο Δελχί, τη Βιβλιοθήκη του Πολιτιστικού Κέντρου Ίντιρα Γκάντι, το τεχνολογικά αναπτυγμένο Κέντρο Τεκμηρίωσης, που παρέχει επιστημονικές και τεχνικές πληροφορίες από την Ινδία και όλο τον κόσμο; Ένας άλλος πειρασμός είναι να γνωρίσεις το καταπράσινο Νέο Δελχί, ίσως την πιο απλωμένη πρωτεύουσα το κόσμου με τις μεγάλες λεωφόρους, τα κυβερνητικά του κτίρια, το India Gate, το Παλιό Δελχί με τα μνημεία του, αλλά και τη μεγάλη φτώχεια, που σε τριγυρίζει, που στην αρχή σε κάνει να αισθάνεσαι ντροπή, μα και πάλι ντροπή, γιατί τη συνηθίζεις. Μια γρήγορη ματιά στο τρίγωνο Δελχί, Άγρα, Ζαΐπούρ, σου δίνει μια σύντομη ιδέα του μεγάλου πολιτισμού του παρελθόντος, αλλά και του παρόντος.

Γι' αυτό και το ταξίδι ήταν κοπιαστικό, σκληρό αλλά και ωραίο. Η ζέστη ανυπόφορη και ύπουλη, η φτώχεια και η ζητιανιά αβάσταχτες. Αλλά οι βιβλιοθήκες τους πολύ πιο ανα-

πτυγμένες και με πολύ μεγαλύτερη παράδοση από τη δική μας. Παράδοση βιβλιοθηκών που οφείλεται στην αγγλική επίδραση. Ξέρουμε πολύ καλά ότι οι Άγγλοι είναι πρωτοπόροι στις βιβλιοθήκες. Έτσι μαζί με την εκμετάλλευση του πλούτου της Ινδίας, την κληρονομιά στην αποικία τους της οργάνωσης της διοίκησης, της γραφειοκρατίας, της χάραξης δρόμων κ.λπ., τους κληρονόμησαν και την οργάνωση των βιβλιοθηκών.

Ο Ranganathan, μελετώντας τις μεθόδους οργάνωσης των βιβλιοθηκών στην Αγγλία και γνωρίζοντας τα γραφτά των Άγγλων και Αμερικανών, αναδιοργάνωσε τη λειτουργία της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης του Μαδράς. Διαβάζοντας το βιβλίο «The Hindu speaks on Libraries», που εκδόθηκε στο Μαδράς με την ευκαιρία του Συνεδρίου της IFLA στην Ινδία, βλέπουμε ότι ο Ranganathan αλλά και άλλοι

Ινδοί βιβλιοθηκάριοι, ταξίδεψαν και μελέτησαν τη νομοθεσία και τα συστήματα οργάνωσης βιβλιοθηκών σε πολλές άλλες χώρες.

Η πολιτική των βιβλιοθηκών, των υπηρεσιών πληροφόρησης και η κληρονομιά του Ranganathan

Η επίσημη έναρξη του Συνεδρίου έγινε από τον Eric de Grolier, εκπρόσωπο της UNESCO, με ομιλία αφιερωμένη στο διεθνώς αναγνωρισμένο μεγάλο Ινδό επιστήμονα βιβλιοθηκονόμο.

Επίσης με αφορμή την επέτειο αυτή, γράφτηκαν άρθρα, βιβλία, κριτικές για το έργο του Ranganathan. Παίρνοντας στοιχεία από αυτά, αναφέρομαι πολύ συνοπτικά.

Ο Padamshri Shiyali Ramamrita Ranganathan γεννήθηκε στις 12 Αυγούστου 1892 σε ένα

*Η Άννα Σολωμού είναι Μηχανικός Τεκμηριωτής

χωριό, στο Tamil Nadu. Καταγόταν από μια φτωχή οικογένεια βραχμάνων. Σπούδασε και δίδαξε μαθηματικά στο Μαδράς. Σε αρκετά μεγάλη ηλικία, 32 ετών, το 1924, επέλεξε να γίνει βιβλιοθηκονόμος στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Μαδράς. Δέχθηκε μια σύντομη εκπαίδευση βιβλιοθηκονόμου στο University College του Λονδίνου. Γυρνώντας στην πατρίδα του αφοσιώθηκε στην υπόθεση των Βιβλιοθηκών στην Ινδία, στην ανάπτυξη του επαγγέλματος και στη θεωρία και φιλοσοφία της επιστήμης της Βιβλιοθηκονομίας. Πέθανε στις 27 Σεπτεμβρίου 1972 σε ηλικία 80 χρονών, αφήνοντας μια πλούσια κληρονομιά και ένα όνομα πίσω του.

Ο Ranganathan είχε το σπάνιο προσόν, να συνδυάζει τις ικανότητες ενός ανθρώπου δράσης και συγχρόνως ενός ανθρώπου επιστήμης. Έγραψε περίπου 60 βιβλία και πάνω από 1.500 άρθρα, χωρίς να υπολογίσουμε τις τεχνικές εκθέσεις του, σε όλα τα θέματα θεωρητικά και πρακτικά της επιστήμης της πληροφόρησης και της βιβλιοθηκονομίας. Ήταν ένας λαμπρός, γόνιμος συγγραφέας, με πνεύμα οικουμενικό. Ήταν όμως βαθιά «εθνικιστής» με την καλή έννοια του όρου, δηλαδή προσπαθούσε κατά προτεραιότητα να αναπτύξει και να εκσυγχρονίσει τις βιβλιοθήκες και τις άλλες υπηρεσίες πληροφόρησης στην ίδια του την πατρίδα, την Ινδία. Αλλά είχε επίσης μεγάλη δραστηριότητα σε διεθνές επίπεδο — στην UNESCO, στην ISO, στη FID, στην IFLA — και η επίδραση των ιδεών του εξαπλώθηκε πέρα από τα σύνορα της πατρίδας του.

Από την αρχή της βιβλιοθηκονομικής του καριέρας, οι εμπειρικές του παρατηρήσεις, η οξυδερκεία του, αλλά και ο μαθηματικός ασκημένος νους του, τον οδήγησαν να συλλάβει το σχέδιο της θεμελίωσης της βιβλιοθηκονομίας, πάνω σε μια βάση επιστημονική. Θεωρούσε τη διδασκαλία στη Σχολή Βιβλιοθηκονόμων στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου πολύ εμπειρική, πολύ δεμένη με «συνταγές». Το 1931 δημοσιεύει το πρώτο του βιβλίο: «Οι πέντε Νόμοι της Βιβλιοθηκονομίας» (Library Science). Οι «Πέντε νόμοι» που έγιναν «κλασικοί» είναι:

1. Τα βιβλία γράφονται για να χρησιμοποιηθούν.
2. Σε κάθε αναγνώστη το βιβλίο του.
3. Σε κάθε βιβλίο ο αναγνώστης του.
4. Σεβασθείτε το χρόνο του αναγνώστη.
5. Η βιβλιοθήκη είναι ένας οργανισμός, που προορίζεται για να αναπτυχθεί.

Η βιβλιοθηκονομία, όντας μια κοινωνική επιστήμη, έχει τους «νόμους» της. Το βιβλίο αναλύει πως οι «πέντε νόμοι» εφαρμόζονται. Κατά κάποιο τρόπο «κυβερνούν» τη διοίκηση των βιβλιοθηκών, τους καταλόγους, την ταξινόμηση, την επιλογή των ντοκουμέντων, τη βοήθεια στους αναγνώστες, το δανεισμό, την πληροφόρηση (υπηρεσία τεκμηρίωσης), τα δίκτυα βιβλιοθηκών.... Το βιβλίο συμπληρώθηκε και στον τελευταίο χρόνο της ζωής του εξέθεσε ξανά τη βασική του αντίληψη για τους «νόμους» των κοινωνικών επιστημών, σε ένα άρθρο στο περιοδικό Library Science, που περιλαμβάνει και ένα σχήμα που δείχνει «τη σπειροειδή κίνηση της επιστημονικής

μεθόδου».

Το όνομα του Ranganathan συνδέθηκε πολύ με το σύστημα ταξινόμησης «Color Classification» (CC), που πρωτοδημοσιεύθηκε το 1933. Αποτελεί μια αντίδραση στις μεθοδολογικές ανεπάρκειες της Δεκαδικής Ταξινόμησης του Dewey. Εισαγάγει την τεχνική της ανάλυσης κατά facet σε πέντε βασικές κατηγορίες.

Υπήρξε Σταυροφόρος και η συμβολή του στην ινδική βιβλιοθηκονομία είναι μεγάλη και πολυσχιδή. Περιλαμβάνει σταυροφορία για ένα δίκτυο βιβλιοθηκών σε θεσπισμένη βάση σε όλο το μήκος και το πλάτος της Ινδίας. Τα σχέδιά του εκάλυπταν όλους τους πολίτες: αγράμματους, μαθητές, ερευνητές, πολιτικούς, παιδιά, ηλικιωμένους, νοσηλευόμενους και φυλακισμένους. Διαπραγματεύθηκε με επιτυχία με την UNESCO για τη δημιουργία Δημόσιας

νέα κ.λπ. από τις βιβλιοθήκες και καλύπτει την περίοδο 1918 μέχρι σήμερα. Παρουσιάζεται η ιστορία του κινήματος των βιβλιοθηκάρων και των βιβλιοθηκών στην Ινδία.

Ξεκινά με το πρώτο Πανινδικό Συνέδριο (Conference) βιβλιοθηκάρων, που άρχισε στις 5 Γενάρη 1918 στη Λαχόρα (Β. Ινδία, νυν Πακιστάν). Παρόντα, τριάντα ένα μέλη. Αναφέρονται όλα τα ονόματα των συνέδρων και οι βιβλιοθήκες που εκπροσωπούσαν: Connemara,

Madras,
Bombay,
κ.ά.
Κύριο αντικείμενο

ήταν η δραστηριοποίηση όλων των πηγών της ινδικής βιβλιογραφίας. Ακολουθεί ένα άρθρο για την κίνηση των Β/θ στο Madras το 1920, το

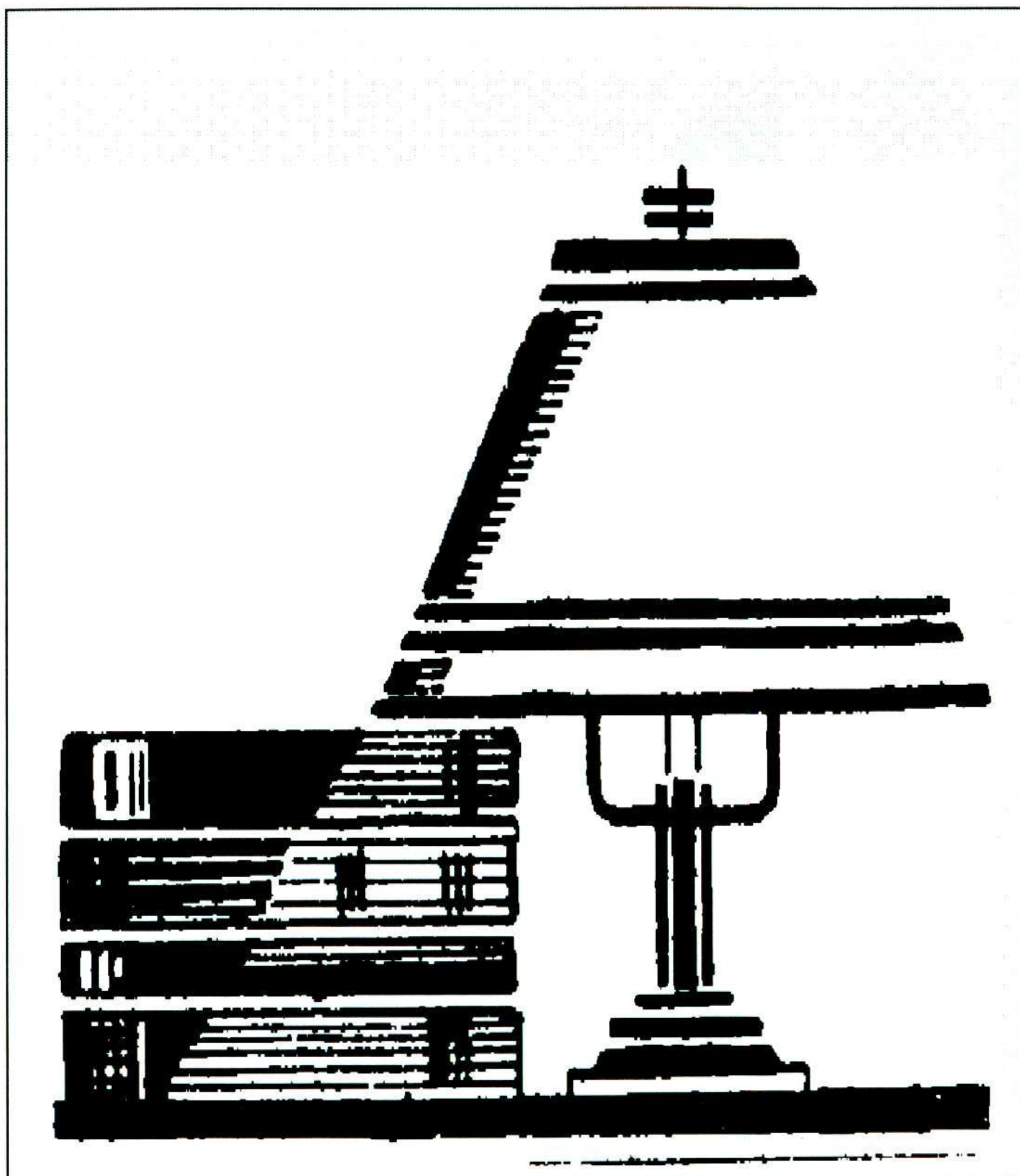
Η Ινδική εμπειρία

Συνέδριο στην Cocanada το 1924, όπου συζητήθηκε η δημιουργία Πανινδικής Ένωσης Δημοσίων Βιβλιοθηκών.

Κάθε φορά συζητούνται τοπικά, περιφερειακά προβλήματα βιβλιοθηκών και η ανάγκη να δημιουργηθούν δημόσιες βιβλιοθήκες, να ενισχυθεί η γλώσσα της περιοχής στα χωριά. Το 1926 εμφανίζεται ο Ranganathan, βιβλιοθηκάριος στην Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη του Madras, με μια ενδιαφέρουσα διάλεξη για την ιστορία των βιβλιοθηκών και τις συνθήκες της εποχής... Από το διάβασμα του βιβλίου, που φθάνει μέχρι τη σημερινή δράση των βιβλιοθηκών, συμπε-

ραίνεται ότι οι βιβλιοθηκάριοι στην Ινδία κάνουν αξιόλογες προσπάθειες.

Στο πλαίσιο του χρόνου που διαθέταμε και των μεγάλων αποστάσεων στο Δελχί, επισκεφθήκαμε τη Βιβλιοθήκη του Πολιτιστικού Κέντρου Ίντιρα Γκάντι, την Κεντρική Βιβλιοθήκη Επιστημών του Πανεπιστημίου του Δελχί, τη Βιβλιοθήκη Οικονομικών Σπουδών και το INSDOC. Παντού διέκρινες την επιστημονική εργασία και την επαγγελματική συνείδηση των βιβλιοθηκάρων, αλλά και το κυβερνητικό ενδιαφέρον να δημιουργηθούν Κέντρα Έρευνας και Κουλτούρας, όπως είναι τα Κέντρα Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης, καθώς και οι βιβλιοθήκες. Σχετικά με την αφοσίωση των βιβλιοθηκάρων, που είναι σε παγκόσμια κλίμακα γεγονός, βλέπουμε ότι

Βιβλιοθήκης στο Δελχί σαν πιλότο για την Ασία.

Συνέβαλε αποφασιστικά στη δημιουργία του Εθνικού Κέντρου Επιστημονικής Τεκμηρίωσης (ISDOC, 1952). Ο κατάλογος των έργων του είναι μακρύς.

Ανταποκρίθηκε στις Διεθνείς του Υποχρεώσεις και έλεγε: «Ανήκω στον κόσμο και όχι σε μια ιδιαίτερη χώρα».

Το κίνημα των Βιβλιοθηκάρων στην Ινδία

Τα στοιχεία είναι παρμένα από το βιβλίο που δόθηκε στους Συνέδρους «The Hindu speaks on Libraries», έκδοση 1992. Το βιβλίο αυτό, είναι μια συλλογή από άρθρα, ομιλίες,

δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στη συντήρηση των βιβλίων από τις συνθήκες εργασίας τους. Έτσι στη Βιβλιοθήκη Ιντιρα Γκάντι υπήρχε κλιματισμός και μικροφίλμ στους χώρους των πολύτιμων βιβλίων, παρά στους χώρους εργασίας τους.

Παρακάτω δίνεται μια σύντομη περιγραφή του INSDOC

INSDOC (Ινδικό Εθνικό Επιστημονικό Κέντρο Τεκμηρίωσης)

Η Ινδική εμπειρία

1952-1992
40 Χρόνια
Δημιουργίας
Έδρα: Νέο

Δελχί - Περιφερειακά κέντρα: Μπαγκαλόρ - Καλκούτα - Μαδράς (για να καλύψει τις ανάγκες της Επιστημονικής και Τεχνικής Κοινότητας των περιοχών αυτών).

(Το κτίριο είναι ένα μεγάλο, άνετο και σύγχρονο κτίριο σχεδιασμένο με την αρχιτεκτονική της χώρας του, κτισμένο σε μεγάλο οικόπεδο με κήπο και δέντρα, όπως και οι άλλες βιβλιοθήκες που επισκεφθήκαμε. Είναι όμως όλα φθαρμένα, πράγμα που δείχνει ότι δεν υπάρχει συντήρηση).

Δημιουργήθηκε μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και την ανεξαρτησία των Ινδιών. Ξεκίνησε με την υπόδειξη της ISO (Διεθνής Οργάνωση Τυποποίησης) και της FID (Διεθνής Ομοσπονδία Τεκμηρίωσης), να δημιουργηθούν Εθνικές Επιτροπές Τεκμηρίωσης στα Νέα

Κράτη. Η Ινδική Κυβέρνηση επωφελήθηκε της ευκαιρίας και μετά από πρόταση της Unesco προγραμματίστηκε πρόγραμμα ζετούς τεχνικής υποστήριξης.

Έτσι το 1952 υπό την Προεδρία του Παντίτ Νεχρού δημιουργήθηκε το INSDOC.

1952-63. Το Κέντρο ξεκίνησε προμηθεύοντας ντοκουμέντα, μεταφράσεις, εκδόσεις, φωτοαντίγραφα, εκτυπώσεις. Στο διάστημα αυτό αναπτύσσει σχέσεις με διάφορες διεθνείς οργανώσεις.

Στη 2η φάση, 1963-89:

α) Σύνταξη βιβλιογραφιών, β) εκδόσεις περιλήψεων της Ινδικής Επιστήμης, γ) μηχανογράφηση της επεξεργασίας πληροφοριών, δ) εισαγωγή αυτοματοποιημένων υπηρεσιών διάδοσης πληροφόρησης (SDI), ε) σύνταξη και δημοσίευση σειράς καταλόγων για ινδικά επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικές έρευνες σε Ινστιτούτα και σε Ινδικά Πανεπιστήμια, στ) ανάπτυξη Εθνικής Βιβλιοθηκονομικής επιστήμης, ζ) δημιουργία εξαιρετικής συλλογής ρωσικών επιστημονικών και τεχνικών εκδόσεων, η) ξεκίνημα ανωτάτων μεταπτυχιακών σπουδών στην επιστήμη της Πληροφόρησης.

Φάση 3, 1989 - σήμερα. Στη σημερινή του φάση, το Κέντρο διακρίνεται από ευρεία εισαγωγή τεχνολογίας πληροφόρησης για τον εκσυγχρονισμό και την αυτοματοποίηση της επιστημονικής και τεχνικής πληροφόρησης. Το INSDOC ξεκίνησε τη διαδικασία μετατροπής του σε σύγχρονη οργάνωση, από μια παραδοσιακή οργάνωση τεκμηρίωσης. Σε αυτήν την

περίοδο, ανέπτυξε ικανότητες σε διάφορα άλλα πεδία, όπως αυτοματοποιημένα δίκτυα, εγκατάσταση και λειτουργία on-line υπηρεσιών, λειτουργία CD-ROM βάσεων πληροφοριών, δημιουργία και αυτοματοποίηση βάσεων πληροφοριών.

Οι μεγαλύτερες περιοχές προσπάθειας του INSDOC κατά τη διάρκεια του 8ου Πενταετούς Σχεδίου είναι:

1. Δημιουργία περίπου 100 βάσεων E&T, ούτως ώστε η πληροφόρηση να καλύψει τις απαιτήσεις της E&T Κοινότητας.
2. Δημιουργία ενός αυτοματοποιημένου δικτύου για ερευνητικές (R&D) οργανώσεις. Σύνδεση on-line 1000 οργανώσεων με βάσεις πληροφοριών.
3. Ανάπτυξη ενός Εθνικού Κέντρου με Πηγές Πληροφόρησης. Πυρήνας 5.000 E&T ξένων περιοδικών και εγκατάσταση ενός αυτοματοποιημένου δικτύου στις περισσότερες βιβλιοθήκες για διανομή της συλλογής.
4. Εκπαίδευση του προσωπικού για τη στελέχωση των υπηρεσιών του.

Καταβάλλεται επίσης προσπάθεια για ανάπτυξη τεχνολογίας CD-ROM, electronic imaging κ.λπ.

Αυτά πολύ συνοπτικά για την προσπάθεια του INSDOC, στην αναζήτηση και διάδοση της πληροφόρησης, ώστε να μπορέσει η Ινδία να βάλει τη σφραγίδα της, στην E&T πληροφόρηση, στα χρόνια που έρχονται. ■

